

## مدیریت شهری

## جای به‌نان و نوارساندن فامیل نیست

سپهرغرب، گروه شهر – طاهره ترابی‌مهوش؛ در گفت‌وگو با دانش‌آموخته دکتری شهرسازی مشخص شد: امروزه یکی از آفت‌های مدیریت شهری به‌کارگیری اطرافیان و خویشاوندان اعضای شورا و مدیران شهری به‌عنوان نیروی انسانی است حال آنکه به‌نظر این کارشناس مدیریت شهری جای به نان نوا رساندن فامیل نیست. شایسته‌سالاری مفهومی است که بر اعمال ضوابط و به‌کارگیری علم و منطق (نه روابط و ذهنیات) در انتخاب‌ها و انتصاب‌ها دلالت دارد، طوری که افراد بر اساس قابلیت‌ها و مهارت‌ها گزینش شوند و در عین حال به تمامی داوطلبان در زمینه جذب، فرصت برابر داده شود و از هرگونه تبعیض جلوگیری به‌عمل آید و برای سنجش و ارزیابی استعدادها و توانمندی‌های افراد، ابزارهای علمی مورد استفاده قرار گیرد.

با این حال طی چند دهه اخیر یکی از مهم‌ترین آسیب‌های مدیریت شهری را می‌توان در همین بحث جست‌وجو کرد به طوری که در بسیاری از موارد به یک باره افرادی سر از اتاق‌های شهرداری و شورا به‌عنوان کارمند سر در می‌آورند که تخصص‌های برای شایستگی آن‌ها نمی‌توان برشمرد و صرفاً بنا به ملاحظات و روابط وارد کار می‌شوند.

بر این اساس با توجه به اهمیت موضوع برآن شدیم تا درخصوص ویژگی‌های نیروی انسانی در مدیریت شهری، فربه بودن بدنه شهرداری و در آخر آسیب‌شناسی جذب اطرافیان برخی از اعضای شوراها در بدنه شهرداری گفت‌وگویی با دانش‌آموخته دکتری شهرسازی با گرایش برنامه‌ریزی اجتماعی ترتیب دهیم که در ادامه می‌خوانید:

غلامرضا لطیفی در پاسخ به این سؤال که نیروی انسانی فعال در مدیریت شهری چه ویژگی‌های خاص و منحصر به‌فردی باید داشته باشد؟ گفت: چون شورا نماد جامعه مدنی محسوب می‌شود، توانمندی‌های نیروی انسانی داوطلب برای حضور در مدیریت شهری، بسیار اهمیت دارد.

وی افزود: درواقع وجود دموکراسی شهری

است که جامعه را به این سمت می‌کشاند که بتواند با انتخاب درست افراد علاقه‌مند و دارای تخصص را به این چرخه بيفزاید.

وی ادامه داد: آنچه مسلم است اینکه افراد علاقه‌مند برای حضور دارای طیف مختلفی از توانمندی‌ها هستند اما در این بین آنچه که مدیریت شهری و نیروی انسانی آن را از سایر بخش‌ها متمایز می‌کند، شناخت افراد از مسائل شهری و به تعبیر بهتر مشکلات شهری است.

این کارشناس حوزه شهر با تأکید بر اینکه افراد با این تخصص می‌بایست به دور از مسائل جناحی، قومیتی و نهایتاً خویشاوندسالاری بتوانند پس از شناخت از مسائل در مسیر درست رفع این معضل گام بردارند خاطرنشان کرد: تجربه ۲۶ ساله استقرار شوراها در کشور پس از پیروزی انقلاب اسلامی، خود بیانگر مسیر پرفراز و نشیب برای رسیدن به اهداف تعریف‌شده در انتخاب افراد شایسته است به طوری که در بسیاری از موارد از بیشتر شوراها و عملکرد مرتبط با آن سوءاستفاده کرده و متأسفانه به‌ندرت مشاهده می‌شود که افراد به‌کار گرفته‌شده در مدیریت شهری دل‌مشغولی جامعه محلی و بوم را داشته باشند.

لطیفی ادامه داد: البته این نکته نیز اهمیت دارد که چون شورا نهاد نوپایی است، نیازمندان است که در یک فرایند تدریجی و تکاملی جایگاه واقعی خود را در جامعه به‌دست آورد تا در پی آن امکان استفاده از افراد کاردار، توانمند و دلسوز در ساختار نیروی انسانی فراهم شود؛ البته همچنان ما ب آن نقطه مطلوب فاصله بسیار داریم.

وی با اشاره به اینکه بنده به‌عنوان کارشناس به تحقق این موضوع نگاه مثبت دارم اذعان کرد: چون جامعه ما از بلوغ سیاسی و هوشمندی بالایی برخوردار است؛ بنابراین انتظار می‌رود در آینده‌ای نه‌چندان دور در به‌کارگیری نیروی انسانی، تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری شاهد

### شهرها ملزم به ایجاد فضاهای دوستدار عابرن پیاده

از سوی دیگر، محیط‌های مناسب برای عابرپیاده با کاهش تعداد خودروها در جاده‌ها به کاهش آلاینده‌ها و بهبود کیفیت هوا می‌کند.
ارتقای کیفیت هوا سلامت تنفسی را برای ساکنان به دنبال دارد و جمعیت سالم‌تری را پرورش می‌دهد.

■ **تقویت روابط اجتماعی و جامعه‌سازی**
یکی از جنبه‌های کلیدی ایجاد محیط‌های مناسب برای عابر پیاده، تأکید بر تعامل اجتماعی و ساختن جامعه است. هنگامی که مردم فرصت راه رفتن، گپ زدن و ملاقات با یکدیگر را در همسایگی خود داشته باشند، حس تعلق به جامعه و دوستی میان آن‌ها پرورش می‌یابد و منجر به ایجاد اجتماعات محلی می‌شود.
خیابان‌های دوستانه برای عابرپیاده، فضاهایی را برای رویدادهای اجتماعی، بازارهای فضای باز و اجتماعات عمومی فراهم می‌کند که به عنوان نقاط کانونی برای معاشرت و تعامل اجتماعی عمل می‌کند و به ساکنان اجازه می‌دهد با یکدیگر ارتباط برقرار کنند و روابط معناداری را شکل دهند.

■ **پایداری محیطی**
محیط‌های دوستانه برای عابران پیاده نقش مهمی در ارتقای پایداری محیط زیست دارد؛ طراحی شهری دوستدار عابرپیاده با اولویت دادن به پیاده‌روی و دوچرخه‌سواری بر استفاده از خودرو، می‌تواند انتشار کربن و مصرف انرژی را کاهش دهد و مدیریت منابع آبی را بهبود بخشد و از این راه اثرات تغییرات آب‌وهوایی را کاهش دهد.
فضاهای سبز و درختان در امتداد خیابان‌های مناسب برای عابرپیاده سایه ایجاد می‌کند، اثر جزیره گرمایی شهری را کاهش می‌دهد و کیفیت هوا را بهبود می‌بخشد.
ترویج روش‌های ساخت‌وساز پایدار به‌ویژه با تأکید بر استفاده از مصالح محلی و تجدیدپذیر می‌تواند به حفظ اکوسیستم‌های طبیعی کمک کند.
همه این ابتکارات به ایجاد شهری پایدارتر و دوستدار محیط زیست کمک می‌کند.

■ **ایمنی و امنیت**

فضاهای عمومی با طراحی مناسب می‌تواند به افزایش ایمنی و امنیت عابران پیاده کمک کند که جنبه بسیار مهمی از زندگی شهری است.
خیابان‌های عابرپیاده و مناطق با تردد بالا باید دارای روشنایی مناسب، علائم واضح، اقدامات آرام‌سازی ترافیک و دوربین‌های مداربسته باشد و طراحی‌های مناسب را برای اطمینان از ایمنی عابران پیاده در اولویت قرار دهد.

محیط‌های دوستدار عابرپیاده با در نظر گرفتن مکان‌هایی برای استراحت و نشستن به عابران احساس امنیت بیشتری می‌دهد و منجر به کاهش نرخ جرم و جنایت خواهد شد.
افزایش تردد پیاده و مشارکت اجتماعی، حس نظارت طبیعی را ایجاد می‌کند و از فعالیت‌های مجرمانه و خشونت‌های خیابانی جلوگیری می‌کند.

### شهر

توفیقات بالایی باشیم.

وی با ابراز اینکه امروز نگاه جامعه نه‌تنها ایران بلکه جامعه جهانی در بعد به‌کارگیری افراد، تخصص‌گرایی است اذعان کرد: افرادی می‌بایست در مدیریت شهری به‌کار گرفته شوند که نه‌تنها تخصص داشته باشند بلکه بتوانند بر پایه تخصص خود نسبت به تحلیل مسائل شهری دست بزنند.

این کارشناس شهری با تأکید بر اینکه شهر یک نهاد اجتماعی، اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و کالبدی است؛ بنابراین به تخصص‌های مختلف از مدیریت گرفته تا معماری، محیط زیست، اقتصاد، جامعه‌شناسی، مطالعات فرهنگی و معماری و شهرسازی و غیره نیز دارد تا بتواند دربرگیرنده اجزای مختلف مسائل مبتلابه شهر باشند افزود: ضمن اینکه اگر حتی افرادی هم انتخاب شدند که از دانش کافی در تخصص‌های مرتبط برخوردار نبودند، این فرصت فراهم است که بتوانند از دانش متخصصان در این عرصه به‌عنوان مشاور بهره ببرند.

لطیفی با اشاره به اینکه امروزه جامعه شهری ما پویا و جوان است؛ بنابراین تکیه بر تخصص جوانان با درنظر گرفتن مشاوره‌ها در حوزه پویایی نیروی انسانی در مدیریت شهری است ابراز کرد: مسلماً مسلط بودن بر حوزه شهری را نمی‌توان به‌عنوان یک اصل قربانی روابط خانوادگی و فامیلی کرد.

این کارشناس شهری در واکنش به اینکه یکی از مباحث و آسیب‌هایی که در فضای شهرداری‌ها شاهد آن هستیم فربه کردن شهرداری‌ها و درواقع ورود اطرافیان اعضای شورا به بهانه‌های مختلف ازجمله مشاوره

تأمیل مردم به پیاده‌روی را افزایش می‌دهد.

برنامه‌ریزان شهری و معماران نقش مهمی در حصول اطمینان از اولویت عابران پیاده در طراحی شهری ایفا می‌کنند.

یک محیط مناسب برای عابران پیاده دارای سیستم‌های حمل‌ونقل کارآمد و پایدار است تا با دغام پیاده‌روی، دوچرخه‌سواری و حمل‌ونقل عمومی، وابستگی به خودروهای شخصی و در نتیجه ازدحام ترافیکی را کاهش دهد.
سرمایه‌گذاری در شبکه‌های حمل‌ونقل عمومی متصل، برنامه‌های اشتراک‌گذاری دوچرخه و زیرساخت‌های متمرکز بر عابرپیاده تضمین می‌کند که افراد جایگزین‌های مناسبی برای سفر با خودرو در اختیار داشته باشند و در نهایت شهری کارآمدتر و قابل دسترس برای همه ایجاد می‌شود.

■ **نقش دولت و سیاست در شهرهای دوستدار عابرپیاده**
نقش دولت و سیاست در ایجاد محیط‌های دوستانه برای عابران پیاده غیرقابل انکار است. شهرداری‌ها باید نیروی را در اولویت برنامه‌ریزی شهری قرار دهند و مقرراتی را اجرا کنند که زیرساخت‌های مناسب برای عابرپیاده را پشتیبانی می‌کند.
دولت می‌تواند اعتبارات لازم را برای پروژه‌های مربوط به بهبود زیرساخت‌های عابرپیاده فراهم کند، سرمایه‌گذاری و تخصیص بودجه به برنامه‌های ایجاد پیاده‌راه، پارک‌ها و فضاهای عمومی سبز به ارتقای کیفیت زندگی و محیط زیست شهری کمک می‌کند.

دولت می‌تواند با اجرای سیاست‌هایی همچون استانداردهای طراحی خیابان، مقررات منطقه‌بندی، طرح‌های مشارکت اجتماعی و تأمین امنیت عابرپیاده، پیاده‌روی را به‌عنوان یک ضرورت رابردی در برنامه‌ریزی‌های شهری لحاظ کند.
وضع قوانین و مقرراتی که استفاده از خودرو را محدود می‌کند و به عابران پیاده اولویت می‌دهد، شرایط را برای پارک‌های عمومی و مسیرهای پیاده‌روی تسهیل می‌کند.

■ **چالش‌ها و راه‌حل‌ها**

ایجاد محیط‌های مناسب برای عابران پیاده بدون چالش نیست، محدودیت‌های فضا در مناطق شهری متراکم می‌تواند ادغام زیرساخت‌های مناسب برای عابرپیاده را چالش‌برانگیز کند.
راه‌حل‌های خلاقانه همچون پیاده‌روسازی بعضی از خیابان‌ها یا اجرای فضاهای مشترک می‌تواند در به حداکثر رساندن فضای موجود مفید واقع شود.

بعضی از جوامع ممکن است در برابر ابتکارات دوستدار عابرپیاده مقاومت کنند، اطلاع‌رسانی و افزایش مشارکت عمومی همراه با نمایش منافع از طریق پروژه‌های آزمایشی می‌تواند راهی برای غلبه‌بر مقاومت جامعه و به دست آوردن حمایت گروه‌های محلی باشد.
در ادامه شهرهای الهام‌بخش از سراسر جهان در سازگاری با عابرپیاده معرفی می‌شود.

سپهرغرب، گروه شهر: دولت‌های شهری، سازمان‌های اجتماعی و برنامه‌ریزی شهری امروزه در تلاش برای دریافت کمک از سوی جوانان هستند تا اطمینان حاصل کنند که فضاهای شهری متعکس‌کننده نیازها، آرزوها و ارزش‌های همه ساکنان است.

شهرهای سراسر جهان با پیچیدگی‌های شورش‌نشین سریع، تغییرات آب‌وهوایی و برابری اجتماعی دست‌وپنجه نرم می‌کنند و در سال‌های اخیر بسیاری از این شهرها به ارزش مشارکت دادن جوانان در فرایند طراحی شهری و غلبه بر چالش‌های زندگی شهری پی برده‌اند.
برای طراحی شبکه‌های ترافیکی، پایدارتر و انعطاف‌پذیرتر فردا نیاز است تا نظرات جوانان در برنامه‌ریزی‌های شهری از بازسازی فضاهای عمومی گرفته تا ترویج راه‌حل‌های حمل‌ونقل پایدار لحاظ شود.

یکی از دلایل اصلی مشارکت جوانان در طراحی شهری دیدگاه منحصربه‌فرد و تفکر نوآورانه آنها است؛ جوانان امروز در عصر دیجیتال به دنیا آمده و بزرگ شده‌اند که همین موضوع منجر شده است تا به درک عمیقی از فناوری و ظرفیت‌های آن برای تغییر زندگی شهری برسند.
طراحان شهری جوان از ابزارهای پیشرفته همچون راه‌حل‌های مبتنی بر اپلیکیشن برای حمل‌ونقل عمومی و شبیه‌سازی واقعیت مجازی منظر شهری آینده استفاده می‌کنند تا محیط‌های شهری را به شیوه‌ای پایدار و کاربرپسند بازآفرینی کنند.

■ **جایه‌جایی مرزهای طراحی شهری**

جوانان دیدگاه جدیدی به مسائل روز دارند و تمایلی برای به چالش کشیدن مفاهیم از خود نشان می‌دهند که می‌تواند منجر به بروز ایده‌ها و رویکردهای نوآورانه برای مشکلات شهری شود.
ابتکاراتی که با مدیریت جوانان برنامه‌ریزی می‌شود، از خیابان‌های بدون خودرو برای کاهش انتشارکربن گرفته تا توسعه با کاربری مختلط برای تقویت محله‌های پویا، مرزهای برنامه‌ریزی شهری سنتی را جابه‌جا و راه را برای شهرهای فراگیرتر و عادلانه تر هموار می‌کند.

یکی دیگر از جنبه‌های کلیدی مشارکت جوانان در طراحی شهری، ترویج مشارکت مدنی و توانمندسازی جامعه است.
مشارکت دادن جوانان در فرایند‌های برنامه‌ریزی شهری، احساس مالکیت و تعلق به جامعه را در آن‌ها تقویت می‌کند و آنان را تشویق می‌کند تا ارتباط عمیق‌تری با جوامع محلی خود برقرار کنند.
این احساس تعلق نه‌تنها انسجام اجتماعی را افزایش می‌دهد، بلکه جوانان را تشویق می‌کند تا در شکل دادن به آینده شهرهای خود نقش فعالی داشته باشند.

علاوه بر این، مشارکت جوانان در طراحی شهری تعاملات بین نسلی را افزایش می‌دهد و اطمینان حاصل می‌کند که نیازهای نسل‌های آینده در نظر گرفته شده و برابری نسلی در شهرها برقرار خواهد شد.
تکامل و رشد شهرها نیازمند اتخاذ تصمیماتی است که پیامدهای آن در

### نقش جوانان در شکل دادن به شهرها

سال‌های آینده در نظر گرفته شده باشد.

■ **دستیابی به بینش‌های ارزشمند از شهرها**

مستولان و مدیران شهری می‌توانند با مشارکت دادن جوانان در فرایند‌های طراحی و برنامه‌ریزی، بینش‌های ارزشمندی از ترجیحات و اولویت‌های ساکنان آینده شهرها به دست آورند که تضمینی برای توسعه شهری پایدار، فراگیر و آینده‌نگر است.
بسیاری از شهرهای سراسر جهان، ابتکاراتی را با هدف مشارکت جوانان در طراحی شهری به کار گرفته‌اند، از کارگاه‌های طراحی شهری با مدیریت جوانان گرفته تا پروژه‌های تحقیقاتی دانشجویی که در حال حاضر به ثمر نشسته و تغییرات مثبتی در شهرهای آینده هستند است.
استفاده از خلاقیت، انرژی و اشتیاق جوانان، فرصت‌های جدیدی را در اختیار شهرها قرار می‌دهد تا بتوانند شهری زیست‌پذیرتر، قابل انعطاف و عادلانه برای همه ساکنان بسازند.

ساکنان جوان شهرها به دلایل مختلف از دیدگاه‌های متنوع و ایده‌های نوآورانه تا تعهد به عدالت اجتماعی و پایداری، دارایی‌های ارزشمندی در تلاش برای ساختن شهرهای آینده هستند و نمی‌توان اهمیت مشارکت آنها در برنامه‌های توسعه شهری را نادیده گرفت.
مشارکت آنها در برنامه‌ها راهی برای توانمندسازی و پرورش نسل بعدی طراحان شهری است که آینده‌سازان هر شهر هستند.
در ادامه نمونه‌هایی از ابتکارات شهرهای مختلف برای مشارکت جوانان در فرایند برنامه‌ریزی و طراحی معرفی می‌شود.

■ **برنامه تحقیقاتی جوانان در محله‌های شهری، آلمان**

وزارت حمل‌ونقل، ساختمان و امور شهری آلمان در سال ۲۰۰۹ برنامه تحقیقاتی «جوانان در محله‌های شهری» را با هدف افزایش مشارکت نوجوانان در برنامه‌های توسعه شهری و با کمک بودجه فدرال راه‌اندازی کرد.
این برنامه زمینه‌ای اکتشافی را برای کشف نیازهای جوانان در محله‌های شهری فراهم می‌کرد و بودجه موردنیاز برای آزمایش و بررسی روش‌ها، ابزارها و استراتژی‌های مشارکت جوانان در برنامه‌ریزی شهری و فرایند‌های تصمیم‌گیری را تأمین می‌کرد.

به کمک این برنامه تحقیقاتی، علاوه بر تقویت رویکردهای دولتی، فرصت‌هایی برای افزایش و تقویت فعالیت‌های شهری با مدیریت جوانان ارائه می‌شد که جوانان می‌توانستند در جایگاه طراح فضاها و اماکن شهری به عنوان «تولیدکنندگان شهر خود» مطرح شوند.
مطرح روش‌های آلمان پروژه‌های آزمایشی طولانی‌مدتی را برای ایجاد و حمایت از فرهنگ پایدار مشارکت جوانان در جوامع آلمانی در نظر گرفته بود و شامل سه فراخوان موضوعی مختلف برای پروژه‌های بود که نهادهای دولتی شهر و همچنین طرح‌های غیرانتفاعی و طرح‌های تحت مدیریت جوانان می‌توانستند برای آنها درخواست دهند.

ادامه مطلب را در ترانمای روزنامه سپهرغرب به نشانی [www.sepehrpress.ir](http://www.sepehrpress.ir) مطالعه کنید.